

نگاهی به اهداف و فواید شورای معلمان

انسان موجودی اجتماعی است که نیازها و خواست های او جز با همکاری و همیاری و تبادل نظر فکری برآورده نمی شود. انسان با کمک و هم فکری توانسته است به اختراعات و اکتشافات بزرگ و بهره برداری از آن دست یابد و پیشرفت علم و تکنولوژی هر چه بیشتر این کار جمعی و تبادل اطلاعات و آرا و نظرات را در میان انسان ها ملت ها و دولتها بیشتر و بیشتر می نماید.

تصمیم گیری های اجتماعی در ابعاد مختلف سیاسی، فرهنگی و اقتصادی وقتی دقیق تر و درست تر خواهد بود که افراد صاحب نظر در تنظیم آن بیشتر شرکت داشته باشند و تصمیم ها هر چه بیشتر در معرض نظرخواهی و تبادل افکار و اندیشه های مختلف قرار گیرند. برخورد اندیشه ها به صورت پیوسته و صحیح می تواند نقایص و نارسایی های تصمیم گیری و اجرا در مجامع مختلف از بین ببرد و نتایج به دست آمده را هر چه کامل تر و دقیق تر نماید.

این موضوع را هم عقل می پذیرد و هم تجربه تاریخی تایید می کند که همواره چند فکر بهتر از یک فکر بوده و تصمیمی که از تبادل نظرات و برخورد اندیشه های افراد مختلف به دست آید کامل تر و بهتر از تصمیمی است که به وسیله یک فرد و بدون مشورت دیگران گرفته شده و این همان فلسفه وجودی شور و شورا در سازمان ها و موسسات و جوامع مختلف می باشد.

اهمیت مشاوره و شورا در اسلام

اسلام که کامل ترین و بهترین قوانین را برای حرکت انسان به سوی سعادت و خوشبختی دار است و براساس سرشت انسان استوار بوده و رشد انسان و جامعه انسانی را در حرکت به سوی کمال مطلق که همان الله است تضمین می کند، قطعاً نه اهمیت مشاوره و شورا را در تعالی جوامع انسانی نادیده نگرفته بلکه به اندازه ای به آن ارج نهاده که حتی یک سوره به نام شورا نام گذاری شده است.

مشورت و جایگاه آن در مدرسه

شورا و مشاوره یکی از مباحث مهمی است که در فرهنگ اسلامی مورد توجه خاص قرار گرفته است. مشورت با مردم در مسائل مختلف زندگی و جامعه باعث رسیدن به راه حل های بهتر و دقیق تر و جلوگیری از تکرار اشتباهات می باشد. یکی از ارکان مهم جامعه مدرسه می باشد. که تصمیم گیری صحیح مبتنی بر تعلیم و تربیت اسلامی در آن از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در این تصمیم گیری مسئولین مدرسه و معلمین نقش ویژه ای را ایفا می کنند. که تحت عنوان شورا می توان آن را مورد بررسی و نقد قرار داد.

شورای معلمان جمعی است از معلمان و اداره کنندگان مدرسه که به منظور بحث و تبادل نظر و هماهنگی در امور آموزشی، پرورشی و اداری آموزشگاه و تامین مشارکت معلمان در حسن جریان آموزشی، پرورشی و اداری مدرسه تشکیل می گردد. دنیای پر تحول امروز با تغییرات سریع و مداوم همراه است. پاسخگویی به نیازهای امروز و فردای دانش آموزان ایجاب می نماید که دانش روز، در قالب روش های متناسب و جدید به دانش آموزان ارائه گردد.

تغییر و تحول در محتوا و روش، بدون مشورت و کمک متقابل معلمان با یکدیگر امکان پذیر نیست و این امر در شورای معلمان که محیطی برای تبادل تجربه هاست، بهتر تحقق می یابد.

برای دست یابی به این نیاز لازم است شورای معلمان را تجهیز کرد و جوی را در مدرسه ایجاد نمود که در آن آموزش با محیط اجتماع و تحولات آن انطباق یابد.

اهداف و فواید شورای معلمان:

۱- محلی برای بالا بردن مهارت و کارایی معلمان در اثر آموزش در شورا

- ۲- موقعیتی برای بهبود جو سازمانی و افزایش روحیه کارکنان و ایجاد الفت بین آنها .
  - ۴- وسیله ای سودمند برای هدایت و راهنمایی همکاران جوان و آماده سازی معلمان جدید.
  - ۵- محلی برای تصحیح روش ها. -- ۶- امکانی برای ارزیابی افراد از خود و دیگران.
  - ۷- محلی برای بررسی مسائل آموزشی، درسی، رفتاری و اخلاقی دانش آموزان.
  - ۸- ایجاد احساس شخصیت و مسئولیت در معلمان.
- در مشورت کردن، محاسنی همچون تفقد از نیروها و دخیل کردن آنها در تصمیم سازی، شکوفایی استعدادها گزینش بهترین رای، ایجاد انگیزه و علاقه برای اجرای تصمیم نهایی، نهفته است.

راهبردهای بهبود و غنی سازی شورای معلمان

- افزایش اطلاعات معلمان از اهمیت و نقش شورا و وظایف و اختیارات آنها.
- تشکیل شورا با برنامه و اطلاع و دعوت قبلی باشد و ساعت شروع و خاتمه آن با استفاده از نظرات معلمان تنظیم و اعلام شود.
- مشخص نمودن موضوعات مورد بحث در جلسات، تا شرکت کنندگان بتوانند اطلاعاتی در زمینه بحث مورد نظر جمع آوری کنند.
- مشخص نمودن مکان شورا و توجه به مواردی از جمله گنجایش، نور، دما، صدایی، وسایل صوتی، دور از سر و صدا بودن و... -- - اختصاص لحظات اولیه شورا به شنیدن نقطه نظرات همکاران.
- متکلم وحده نبودن مدیر در جلسات شورا.
- تنظیم برنامه های شورا به نحوی که علاقه معلمان را به فعالیت های حرفه ای افزایش داده و باعث ایجاد انگیزه شود.
- انتخاب دبیر جلسه برای نوشتن گزارش هر جلسه و تعیین رابط میان مدیر و معلمان به منظور طرح نظرات معلمان و مشخص کردن موضوع نشست بعد.
- تشکیل شورا به منظور آشنایی و آگاهی معلمان از شیوه نامه ها، قوانین، شرح وظایف، امتحانات، نظام نمره دادن، الگوهای تدریس، روش های نوین ارزشیابی و نحوه فعال سازی دانش آموزان در فرآیند آموزش.
- بحث در مورد دانش آموزان مشکل دار و ارائه راه حل های مناسب و مطلوب به منظور حل مشکلات این گونه دانش آموزان
- اداره کردن شورا توسط معلمان به صورت نوبتی.
- بحث و تبادل نظر در خصوص تقویت روابط مریبان، معلمان و اولیای دانش آموزان.
- برگزاری جلسات منظم و مستمر، و بیان اهداف آموزش، انتظارات مدرسه از کارکنان، ملاک های دقیق ارزشیابی از عملکرد و راه های باز خورد آن به وضوح و به طور روشن.
- تشکیل شورای معلمان به صورت کارگاه آموزشی به نحوی که استاد از خارج و دستیار از خود معلمان باشد.
- تشکیل شورا در قالب بازدید از مراکز علمی (در خارج از مدرسه) و بحث و نقد مشاهدات.
- تشکیل جلسه به منظور آگاهی از مشکلات معلمان (در صورت قابل طرح بودن) و بحث و تبادل نظر در مورد حل مشکلات.
- شرکت مدیر در جلسات شورای مدرسه و فرصت دادن به معلمان برای اظهار نظر خود، و هدایت جلسه به هدف مشترکی که هست و نتیجه گیری لازم از هر جلسه.
- برخورد مناسب مدیر مدرسه با نظرات معلمان.
- برگزاری جلسات به منظور رسیدن به هدف نه انجام وظیفه و ظاهر سازی و به خاطر رفع تکلیف.
- تدریس معلمان در شورا به صورت نوبتی به منظور مجهز شدن معلمان به الگوهای برتر تدریس..
- دعوت از مسئولان اداره جهت شرکت در جلسات شورا به منظور آشنایی نزدیک با مسائل، مشکلات و نقطه نظرات معلمان.

- با اجتناب از طرح مسائل حاشیه ای، نگذاریم مدت زمان جلسات شورا طولانی، و باعث خستگی همکاران شود.
- دعوت از استادان مجرب و متخصص در خصوص آموزش مسائلی نظیر نحوه تهیه طرح درس، نحوه تدریس، نحوه به کارگیری فن آوری و...
- عدم سرزنش و تحقیر معلمان توسط مدیر مدرسه در جلسات شورا.
- ارائه مقالات علمی توسط معلمان در شورا و آشنا کردن معلمان با سایر موسسات علمی
- دعوت از صاحب نظران مسائل تربیتی و مسئولان شهر، برای پر بار کردن جلسات شورا.
- تاکید به وقت شناس بودن شرکت کنندگان، آشنایی با موضوع بحث، ارائه تجربیات خود و احترام به نظرات و عقاید دیگران.
- مطرح نمودن مشکلات شغلی معلمان، از جمله روش های نوین تدریس، روش های آزمون سازی، طراحی و تولید وسایل کمک آموزشی و نحوه استفاده از آن ها در جلسات شورا.
- تنظیم محتوای شورا به گونه ای باشد که علاوه بر افزایش اطلاعات علمی و حرفه ای، به طرح خلاقیت و ابتکار معلمان بپردازد و به حل مشکلات آنان کمک کند.
- دعوت از اولیای متخصص در جلسات شوراهای پایه ای برای رفع مشکلات آموزشی و پرورشی.
- اداره کننده جلسه باید وقت شناس خوش برخورد، مسلط به مسائل مورد بحث و بی طرف باشد. ضمناً توانایی اداره جلسه را داشته باشد.

نوآوری در شورای معلمان

مواردی که می توان در شورای معلمان انجام ویا مورد بررسی قرارداد تا جلساتی هدفمند و پر بار جهت توانمند نمودن همکاران تشکیل گردد :

- تشکیل گارگاه های آموزشی مانند الگوهای تدریس ، درس پژوهی ، طراحی سوالات و.....
  - بررسی مشکلات رفتاری ، عاطفی ، روانی و آموزشی دانش آموزان
  - نحوه ی ارتباط صحیح با اولیا
  - آشنایی با چگونگی ایجاد انضباط
  - آموزش مهارت های زندگی به دانش آموزان
- پس شورای معلمان کلاس آموزشی برای معلمان عزیز خواهد بود به شرطی که هدفمند تشکیل گردد . جهت غنی نمودن این شوراها به منظور دستیابی به اهداف آن می توان به مواردی اشاره نمود :
- درمهرماه دستور جلسات و زمان تشکیل تمامی شوراهای سالانه به صورت مکتوب در اختیار همکاران قرار گیرد . ازین همکاران فردی که توانمند می باشد به عنوان رییس شورا انتخاب گردد .
- همکاران با توجه به دستور جلسات شورا موردی را انتخاب نموده و آمادگی خود را برای ارائه مطلب ویا اجرا ، اعلام نمایند. رییس شورا موارد اعلام شده را یادداشت نماید ودر اتاق آموزشگاه در معرض دید همکاران قرار دهد . درهرماه یک روز قبل از شورا به طور کتبی ، رییس شورا دستوروزمان و مکان آن را برای همکاران یاد آوری نماید . مدیر محترم کتبا زمان شورا را به اطلاع اولیای دانش آموزان ومسئولین سرویس ها برساند با توجه به توان مالی مدرسه پذیرایی برای همکاران در نظر بگیرد .
- بارفتار شایسته به حضور همکاران در جلسه ی شورا ارج نهد .
- دانش آموزان درروز شورا دو ساعت مدرسه را زودتر ترک نمایند . البته همکاران محترم این دوساعت کسری را با توانمندی خود جبران خواهند نمود ، زیرا در جلسه شورا هر چه یاد بگیرند برای ارتقای آموزشی و پرورشی دانش آموزان موثر خواهد بود .

زمان بندی ارائه ی موارد پیش بینی شده از اهمیت زیادی برخوردار می باشد .
مکان شورا مخصوصا در مورد کارگاه های آموزشی باید مناسب باشد .
از اساتید مجرب و آگاه جهت آموزش دعوت به عمل آید .
در صورت لزوم هر چند یک بار تعداد معدودی از اولیا هم دعوت شود .
گاهی از اولیای متخصص در امور آموزشی و پرورشی دعوت به عمل آید .
برای ارائه ی هر مورد زمان مناسب تعیین شده و به اطلاع فرد مورد نظر برسد .
به ابتکارات همکاران اهمیت داده شود .

در صورت توافق شوراها به طور نوبتی توسط همکاران با کمک رییس شورا اداره گردد .
در هر جلسه زمان مشخصی به ارائه ی یکی از الگوهای تدریس به صورت کارگاهی اختصاص داده شود .
در جلسات شورا به مشکلات آموزشی و پرورشی دانش آموزان با ارائه ی راهکارهای عملی پرداخته شود .
به همه ی همکاران فرصت اظهار نظر داده شود .

به افرادی که آماده ی ارائه ی مطلب هستند فرصت کافی داده شود .
مواردی که در جلسات قبلی باید به مرحله ی اقدام و یا اجرا در می آمد ، پی گیری شود .
معرفی کتاب ها و وسایط های مفید - قرائت و توضیح بخشنامه های موجود توسط مدیریت .
انتقال تجارب مفید آموزشی و پرورشی - نتیجه گیری از شورا توسط رییس شورا
تنظیم صورت جلسه توسط منشی شورا و امضای آن توسط حاضرین جلسه
تقدیر از همکاران مبتکر جهت ایجاد انگیزه

تشکیل چنین شوراهایی می تواند به میزان قابل توجهی از مشکلات آموزشی ، پرورشی ، فن معلمي ، فشار های اولیا ،
بی انگیزگی همکاران و ..... را حل نماید . صد البته تشکیل آن به نفع مدیر و مدرسه و معلم و اولیا و دانش آموزان
خواهد بود . کافی است مدیریت ، وقت ، حوصله ، علاقه ، دلسوزی آینده نگری داشته تا به نتایج شگرفی دست یابد .

دلایل اهمیت و فواید و ضرورت شورای معلمان در مدارس:

۱) مدرسه در رده ی عملیاتی برای تحقق اهداف نظام آموزش و پرورش و تجلیگاه فرهنگ و گرایش ها و خواسته های
متعدد است . و در این میان معلم با عناصر پیچیده روحی و روانی دانش آموزان سر و کار دارد . در این شرایط تحقق مطلوب
اهداف نیازمند مشورت در رده عملیات و استفاده از تجارب و اطلاعات معلمان است و همچنین مدیریت برای اداره ، برنامه
ریزی ، تصمیم گیری و ارزشیابی و گرفتن باز خورد واحد آموزشی به شورای معلمان نیاز دارد .
۲) شورای معلمان نقش به سزایی در بهبود ، بهسازی ، احساس تعلق ، ایجاد علاقه مندی کسب مهارت نیروهای انسانی دارد .
شورای آموزشی محل خوبی برای شناخت مشکلات ، ارائه راه حل ، ایجاد روحیه تعاون و همکاری و دهها فایده دیگر
است . در واقع مغز و قلب هر سازمان آموزشی شورای آن سازمان است .
۳) ارزش و اعتبار معلمان در درجه ی اول تلاشی از مبنای اسلامی ، علمی و فلسفی آن است بر اساس پژوهش های انجام
شده هر چه تصمیمات با فکر و مشارکت افراد بیشتری گرفته شود ، از استحکام و درستی بالاتری برخوردار است مسائلی که
به نظر و رای همگان گذاشته می شود از خطای کمتری برخوردار است و به نسبت دخالت آرا زیادتر ، و همه جانبه تر
خواهد بود .

الف- از دیدگاه اسلام نیز مشارکت و شورا اساس کار و سیاست مدیریت آموزشی است اسلام هیچ مدیریتی را در بی نیاز از
مشورت نمی داند با آنکه رسول گرامی اسلام (عقل کار) خوانده می شود دستور یافت با موانع به مشورت بپردازد .
شاید اختصاص دادن سوره ای به عنوان شورا و تاکید بر این که اصولا مشورت کردن از ویژگی های مومنان است ناشی از
همین سیاست اسلامی است . بالعکس مدیریت در اسلام مخالفت با خود کامگی ، خود محوری و سلطه گری است .

ب) از دیدگاه علمی مدرسه یک نهاد اجتماعی است که باید به روش گروهی و با کمک همه کسانی که مسئولیت یا منافی دارند اداره شود. در عین حال مدرسه یک سازمان تخصصی است که دبیران معلمان یا استادان با سالها آموزش و تجربه و تکیه بر علم و تخصص خود به انجام وظیفه می پردازند هیچ مدیری نمی تواند ادعا کند که امور مدرسه را بدون دخالت و اظهار نظر اعضای آموزشی اش حل می کند شورای معلمان وسیله ی بسیار خوبی برای اطلاعات افکار و اندیشه هاست. اصولاً تعلیم و تربیت نیاز به اندیشه ' تفکر و یافتن راه حل دارد.

ج- از دیدگاه فلسفی سه نظریه مدیریتی یعنی مدیریت بر مبنای اهداف کنترل کیفیت جامع و مدیریت کیفیت جامع بر مشارکت افراد سازمان و احساس رضایت آنها از این مشارکت به عنوان یک نیاز انسانی است.

۴- شورای معلمان بهترین مرکز تصمیم گیری شورایی در همه سازمان های آموزشی راه حل را مانند بچه فکری خود دوست می دارند و از آن دفاع و پشتیبانی می کنند. چنانچه تصمیم گرفته شده بعدها با موفقیت روبه رو شود همه ی افراد خود را در آن سهیم می دانند. اگر بالعکس تصمیم در حین اجرا بنا به دلایلی با شکست مواجه شود نه فقط مدیر را تنها نمی گذارند و شکست را بر گردن او نمی اندازند و همگان خود را در شکست یا عدم موفقیت سهیم می دانند. چنین جو و روحیه ای می تواند منجر به همکاری عمومی برای رفع مشکل یا پیدا کردن راه های جدید موفقیت شود.

۵- یکی از صاحب نظران ضمن پر اهمیت دانستن شورای معلمان مشارکت در تصمیم گیری را نوعی حق دانسته و گفته است که معلمان انتظار دارند در مسایل مدرسه مشارکت داشته باشند. به گفته ی او مشارکت در امور مدرسه نوعی صدا داشتن یا دادن حق اظهار نظر است چنانچه این حق به افراد داده شود سبب توسعه ی مهارت ها، تامین نیاز های روانی، افزایش ادراک بهتر از سازمان، توزیع قدرت نفوذ، کاهش نابرابری ها، افزایش ر.حیه ی کنترل فردی و گروهی، افزایش بهره وری، افزایش درجه مداخله و تعهد در امور سازمان، افزایش انگیزه، رضایت شغلی، نو آوری و خلاقیت و و یافتن راه ها و روش های بهتر انجام کار می شود.

۶- شورای مدرسه وسیله ی با ارزشی برای ارزیابی افراد از خودشان و دیگران است وقتی مدیر با یکی از معلمان گزارشی از موفقیت معلمی می دهد در حقیقت نوعی ارزیابی از معلم مورد بحث به عمل می آید در همین زمان سایر معلمان نیز به روش کار خود می اندیشند و خود را با این معلم مقایسه می کنند و این نوعی ارزشیابی از خود به شمار می رود.

۷- شورای آموزشی مدرسه می تواند به روشن شدن و تعیین حدود و مسئولیت ها کمک کند. بدین ترتیب شورای مدرسه عامل مهمی برای افزایش وظیفه شناسی و ایجاد نظم و انضباط است همچنین شورای معلمان به افزایش مهارت ها و تصحیح روش ها منتهی می شود.

۸- از اهداف بسیار مهم شورای معلمان بررسی مسایل آموزشی 'درسی' رفتاری و اخلاقی دانش آموزان است و برخورد ریشه ای با مشکلات جاری و اتخاذ تصمیمات مشترک و واحد برای برخورد با همه ی موارد مشابه است.

۹- شورای معلمان مدرسه سبب رشد شخصیت، خود رهبری و بلوغ افراد می شود و وقتی دبیران در امور سازمان آموزشی شرکت داده می شوند و آنها وجود خود را در سرنوشت مدرسه موثر می بینند احساس ارزش و شخصیت می کنند منظور از خود رهبری یافتن توان بررسی مسایل و مشکلات به وسیله ی معلمان و ارایه راه حل و در نهایت به گردش در آوردن امور مدرسه و بلوغ به مفهوم پختگی. کسب تجربه و انجام کارها است.

۱۰- شورای معلمان با عنایت به این که یک کارگاه آموزشی است می توانند به مباحثی چون روش های تدریس، آخرین یافته های تعلیم و تربیت، روش های اجتماعی کردن افراد، روش های ساختن تست ها، شیوه های درست ارزشیابی و نحوه ی برقراری رابطه با اولیا، آخرین یافته های یک رشته ی علمی مقررات انضباطی، روش های اعمال انضباط، روشن کردن اهداف و به توافق رسیدن در مورد اهداف و مقاصد آموزشی و..... بپردازند